

Sygn. akt VI RCa 93/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Zofia Rutkowska (spr.)

Sędziowie: SO Jolanta Piórkowska

SR del do SO Marek Maculewicz

Protokolant: p.o sekretarza sądowego Marta Cymes

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2017 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. W.**

przeciwko małoletnim **Z. W., M. W. (1) i K. W.** reprezentowanym przez przedstawicielkę ustawową **M. W. (2)**

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Lidzbarku Warmińskim

z dnia 31 stycznia 2017 roku

sygn. akt III RC 107/16

1. oddała apelację

2. zasądza od powoda na rzecz przedstawicielki ustawowej pozwanych **M. W. (2)** kwotę 22 zł (dwadzieścia dwa złote) tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą

Sygn. akt VI RCa 93/17

UZASADNIENIE

Powód **A. W.** wniósł o obniżenie z dniem 15 sierpnia 2016 r. alimentów zasądzonych od niego wyrokiem Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 19 lutego 2015 r. w sprawie V C 12551/12 na rzecz małoletnich pozwanych: **Z. W.** z kwoty po 400 złotych miesięcznie do kwoty po 70 złotych miesięcznie, **M. W. (1)** z kwoty po 350 złotych miesięcznie do kwoty po 70 złotych miesięcznie oraz **K. W.** z kwoty po 350 złotych do kwoty po 70 złotych miesięcznie.

W uzasadnieniu wskazał, iż od momentu w którym zasądzono alimenty zmianie uległa jego sytuacja materialna. Poprzednio prowadził gospodarstwo rolne, z którego osiągał dochód w wysokości około 1800 złotych miesięcznie. Obecnie zaś musiał zrezygnować z prowadzenia gospodarstwa i zająć się chorą matką. W związku z opieką nad matką otrzymuje zasiłek opiekuńczy w wysokości 520 złotych miesięcznie.

Powód wskazał, że maksymalna kwota miesięcznych alimentów jaką może płacić to kwota 210 zł miesięcznie na rzecz trójki pozwanych.

Przedstawicielka ustawowa małoletnich pozwanych M. W. (2) w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, iż powód zataił przed sądem, że przekazał posiadane gospodarstwo na rzecz swojego brata w drodze nieodpłatnej darowizny. W związku z powyższym działanie to i powstałe w jego rezultacie skutki nie powinny być uwzględniane przy ocenie jego możliwości zarobkowych, gdyż A. W. będąc zobowiązanym do świadczeń alimentacyjnych bez żadnego powodu zrzekł się przysługującego mu prawa majątkowego. W ocenie przedstawicielki ustawowej pozwanych ojciec małoletnich nadal zajmuje się prowadzeniem gospodarstwa, a jego dochody nie zmały. Nadto M. W. (2) podkreśliła, iż na wymiar obowiązku alimentacyjnego pozwanego wpływ winna mieć nie jego aktualna sytuacja finansowa i majątkowa, ale posiadane możliwości majątkowe i zarobkowe. Matka małoletnich pozwanych wskazała również, iż w ostatnim okresie koszty utrzymania małoletnich nie zmały, a przeciwnie - wzrosły.

Sąd Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim wyrokiem z dnia 31 stycznia 2017 r., sygn. akt III RC 107/16 oddalił powództwo.

Sąd ten ustalił, że powód A. W. oraz przedstawicielka ustawowa małoletnich pozwanych M. W. (2) byli małżeństwem, które wyrokiem Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 19 lutego 2015 r. sygn. akt V C 1255/12 zostało rozwiązane przez rozwód z winy powoda A. W.. W wyroku rozwodowym Sąd orzekł o obowiązku alimentacyjnym powoda na rzecz małoletnich córek (pозwanych): Z. W. w kwocie 400 złotych, M. W. (1) w kwocie 350 złotych i K. W. w kwocie 350 złotych.

Jak dalej ustalił Sąd Rejonowy strony w tym czasie mieszkały osobno. Powód razem z bratem i matką zamieszkiwali w miejscowości R., gdzie zajmował się prowadzeniem gospodarstwa rolnego o powierzchni ponad 10 ha. Jego głównym dochodem był wówczas dochód uzyskiwany ze sprzedaży mleka i wynosił ok. 1800 zł miesięcznie. Dodatkowo osiągał on dochód w postaci dopłat do gospodarstwa rolnego z UE w kwocie około 10 000 zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy ustalił również, że matka powoda od 2013 r. posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, nie może dłużej chodzić i słabo widzi.

W zakresie sytuacji małoletniej pozwanej Z. W. Sąd Rejonowy ustalił, iż w czasie orzekania o alimentach małoletnia uczęszczała do II klasy szkoły podstawowej. Była zdrowa. Uczęszczała na zajęcia dodatkowe z tańca, których koszt wynosił około 50 zł miesięcznie. Nadto raz w roku małoletnia uczestniczyła w obozie tanecznym, którego koszt wynosił około 700 zł.

W zakresie sytuacji małoletniej pozwanej M. W. (1) i K. W. Sąd Rejonowy ustalił, iż w czasie orzekania o alimentach małoletnia M. rozpoczynała naukę w I klasie szkoły podstawowej i również uczestniczyła w zajęciach dodatkowych z tańca, a małoletnia K. chodziła do przedszkola.

Z kolei matka małoletnich pozwanych M. W. (2) w czasie orzekania rozwodu nie pracowała. Wraz z córkami mieszkała u swoich rodziców, którym nie przekazywała żadnych kwot tytułem przyczyniania się do pokrycia kosztów zajmowanego mieszkania. W tym czasie podjęła decyzję o dalszej nauce, której koszt pokryli jej rodzice.

Sąd Rejonowy ustalił też, że powód A. W. w dniu 5 sierpnia 2016 r. zawarł ze swoim bratem P. W. umowę darowizny oraz umowę ustanowienia służebności. Na podstawie tej umowy powód darował nieodpłatnie na rzecz swojego brata P. posiadaną nieruchomość składającą się z działek gruntu o nr 85 i 86 łącznej powierzchni 10,8600 ha wraz z znajdującymi się na wskazanych działkach zabudowaniami. Wartość darowizny strony wskazanej umowy ustaliły na kwotę 400 000 złotych. P. W. na rzecz powoda ustanowił z kolei nieodpłatną, dożywotnią służebność osobistą mieszkania w znajdującym się na nieruchomości budynku mieszkalnym polegającą na prawie do korzystania z jednego

pokoju. Z dniem 6 sierpnia 2016 r. powód uzyskał specjalny zasiłek opiekuńczy w kwocie 250 złotych w związku z opieką nad swoją matką M. W. (3).

Oдноśnie sytuacji osobistej powoda Sąd Rejonowy ustalił, że obecnie nadal zamieszkuje ze swoją matką na terenie gospodarstwa w R.. Jego brat, P. W., który od dnia 06 sierpnia 2016 r. jest właścicielem wskazanego gospodarstwa zamieszkuje i pracuje w oddalonym od R. o około 120 km G..

Powód nie kontaktuje się z dziećmi, nie przekazuje na ich rzecz żadnych świadczeń, czy prezentów. Od wniesienia pozwu płaci na rzecz małoletnich jedynie kwotę po 70 złotych miesięcznie. Alimenty w pełnej wysokości płacone są przez fundusz alimentacyjny.

Oдноśnie obecnej sytuacji pozwanych Sąd Rejonowy ustalił, że małoletnia Z. chodzi do trzeciej klasy szkoły podstawowej. Jest zdrowa, nadal uczęszcza na dodatkowe zajęcia z tańca, których koszt wynosi około 50 złotych miesięcznie. Podobnie jak poprzednio raz w roku małoletnia pozwana uczestniczy w obozie tanecznym, którego koszt wynosi kwotę około 700 złotych. Małoletnia od października 2016 r. zaczęła chodzić na dodatkowe zajęcia z języka angielskiego, których koszt wynosi około 80 złotych miesięcznie.

Pozwana M. W. (1) chodzi obecnie do drugiej klasy szkoły podstawowej, tak jak siostra uczęszcza na dodatkowe zajęcia z tańca oraz zajęcia z języka angielskiego.

Pozwana K. W. chodzi obecnie do pierwszej klasy szkoły podstawowej. Uczęszcza na zajęcia korekcyjne, których koszt wynosi około 60 zł. Małoletnia rozpoczęła naukę gry na pianinie, której miesięczny koszt wynosi około 40 złotych miesięcznie. W związku z rozpoczęciem nauki gry na pianinie matka małoletniej zakupiła używany instrument dla córki płacąc kwotę 300-350 złotych. Małoletnia K. W. posiada wadę wzroku wymagającą okularów korekcyjnych. Wada została wykryta w październiku 2016 r. Okresowo małoletnia wymaga wizyt u okulisty, a koszt jednej wynosi kwotę około 100 złotych. Koszt zakupu okularów w kwocie 200 złotych poniosła matka M. W. (2).

Oдноśnie obecnej sytuacji matki małoletnich pozwanych Sąd Rejonowy ustalił, że M. W. (2) od grudnia 2016 r. podjęła pracę z wynagrodzeniem w wysokości około 1 350 złotych netto. Nadal mieszka z rodzicami. Obecnie spłaca zadłużenie po dokonanych remoncie mieszkania (wymiana okien). Po uzyskaniu zatrudnienia matka małoletnich pozwanych płaci rodzicom 1/3 kosztów utrzymania mieszkania, to jest średnio kwotę 300 złotych miesięcznie.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy przyjął, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd wskazał, że przedmiotem jego badania, stosownie do treści art. 138 kro były ewentualne zmiany w sytuacji stron od czasu ostatniego orzeczenia w przedmiocie alimentów. Zdaniem Sądu Rejonowego pomimo, że od ostatniej sprawy alimentacyjnej doszło do wzajemnej zmiany sytuacji majątkowej każdej ze stron postępowania, to nie uzasadnia ona obniżenia zasądzonych przez Sąd Okręgowy w Elblągu alimentów.

Oдноśnie do zmiany własności gospodarstwa rolnego w R., jaka nastąpiła w 2016 r. Sąd Rejonowy wskazał, że nie wpływa ona na zakres obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanych. Zdaniem Sądu I instancji nielogiczne i sprzeczne z zasadami współżycia społecznego byłoby bowiem uznanie, iż osoba wobec której dopiero zostanie wytoczone powództwo o alimenty musiała liczyć się z konsekwencjami związanymi z wyzyciem się majątku, zaś osoba która jest do tych świadczeń już zobowiązana prawomocnym wyrokiem takich konsekwencji nie ponosi. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, iż powód zawierając umowę nieodpłatnej darowizny wiedział o istniejącym zobowiązaniu alimentacyjnym wobec pozwanych. Pomimo tego dopuścił on do uszczuplenia swojego majątku o równowartość kwoty 400 000 złotych. Zdaniem Sądu Rejonowego dokonane przez powoda wyzycie się majątku, jakie nastąpiło w drodze przedmiotowej umowy darowizny podyktowane było chęcią uszczuplenia jego majątku i uzasadnienia tym samym żądania obniżenia alimentów.

Niezależnie od powyższego Sąd I instancji wskazał, że sama umowa darowizny dokonana pomiędzy powodem i jego bratem nie zmieniła wcześniejszej sytuacji faktycznej A. W., gdyż nadal to on faktycznie zajmuje się prowadzeniem

gospodarstwa w R.. Sąd Rejonowy podkreślił, że P. W., który w dniu 5 sierpnia 2016 r. został właścicielem gospodarstwa mieszka na co dzień w oddalonym o 120 km G. i jest tam zatrudniony na cały etat. Nie może więc faktycznie prowadzić gospodarstwa rolnego z racji pobytu w G., tym bardziej, iż jak wynika z akt rozwodowych, głównym źródłem utrzymania powoda była sprzedaż mleka. Stąd też w ocenie Sądu I instancji także i faktycznie sytuacja powoda nie pogorszyła się od czasu rozwodu, a nawet uległa ona znaczącej poprawie wobec uzyskania świadczenia związanego z opieką nad chorą matką.

Analizując sytuację matki małoletnich pozwanych M. W. (2) Sąd Rejonowy stwierdził, iż jej możliwości zarobkowe uległy niewielkiej poprawie. Podkreślił jednakże, iż realizuje ona swój obowiązek alimentacyjny wobec dzieci wnosząc osobiste starania, co jest szczególnie istotne zważywszy na wiek małoletnich.

Sąd Rejonowy nie dopatrył się również po stronie pozwanych takich zmian, które uzasadniałyby obniżenie zasądzonych na nie alimentów. Podkreślił, że od ostatniej sprawy alimentacyjnej wzrostowi uległy usprawiedliwione koszty utrzymania małoletnich, wskazując, że pozwane znajdują się obecnie na etapie szybkiego wzrostu i wymagają zwiększonych wydatków nie tylko w zakresie ich wyżywienia, środków czystości, kosmetyków, odzieży, obuwia, etc, ale również nowych i koniecznych wydatków związanych z edukacją, wychowaniem małoletnich, rozwijaniem posiadanych uzdolnień i zainteresowań. Zdaniem Sądu I instancji wydatki te związane z edukacją i rozwojem posiadanych uzdolnień małoletnich są, konieczne i wynikają nie tylko z istniejącego obowiązku szkolnego, ale przede wszystkim z obowiązku rodziców dążenia do wszechstronnego rozwoju ich dzieci.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł powód zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości.

W uzasadnieniu apelacji wskazał, że Sąd błędnie przyjął, że dokonana przez niego darowizna miała na celu wyzbycie się przez niego majątku na potrzeby postępowania. Podniósł, że musiał zrezygnować z prowadzenia gospodarstwa z uwagi na stan zdrowia jego matki, a w zamian za darowanie gospodarstwa na rzecz brata uiszcza on wszelkie związane z nim opłaty. Zarzucił, iż Sąd Rejonowy błędnie przyjął, że jego sytuacja finansowa się poprawiła. Podał, że w czasie, gdy prowadził gospodarstwo jego głównym źródłem dochodu była produkcja mleka, która obecnie została przerwana.

W konsekwencji powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie alimentów zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwane Z. W., M. W. (1) i K. W. reprezentowane przez matkę M. W. (2), w odpowiedzi na apelację wniosły o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania.

W uzasadnieniu odpowiedzi na apelację pozwane podniosły, iż Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny zarówno w zakresie motywów jakimi kierował się powód dokonując na rzecz brata darowizny gospodarstwa rolnego, jak i jego faktycznej sytuacji materialnej. W ocenie pozwanych nie zaszły więc żadne zmiany, których charakter przemawiałby za zasadnością roszczenia powoda.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jako niezasadna podlega oddaleniu.

Na wstępie należy zauważyć, iż w ocenie Sądu Okręgowego wydane przez Sąd I instancji rozstrzygnięcie zapadło na podstawie prawidłowo poczynionych ustaleń natury faktycznej, jak też i prawnej.

Sąd Rejonowy dokonał szczegółowej i prawidłowej analizy przedłożonego przez strony materiału dowodowego. Także wnioski powzięte przez Sąd na podstawie przeprowadzonych w sprawie dowodów, zdaniem Sądu Okręgowego, są logiczne, spójne i konsekwentne, dokonane w oparciu o zasady doświadczenia życiowego. Wnioski te są przekonująco uzasadnione.

Apelacja nie wskazuje na żadne okoliczności, które nie byłyby przedmiotem uwagi Sądu Rejonowego i nie zawiera też żadnej merytorycznej argumentacji, która rozważania tego Sądu mogłaby skutecznie podważyć.

Wobec powyższego zarzuty powoda, jakoby Sąd I instancji nie uwzględnił faktu, że jego sytuacja materialna uległa pogorszeniu, jako uzasadnione wyłącznie osobistymi odczuciami powoda, nie mogą być uznane za zasadne. Apelacja sprowadza się w rezultacie do polemiki z ustaleniami Sądu Rejonowego i wyciągniętymi z tych ustaleń wnioskami.

W niniejszej sprawie zastosowanie znalazł art. 138 kro. Zgodnie z tym przepisem w przypadku zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Z przyjętej praktyki orzeczniczej jednoznacznie wynika, że oceniając czy zachodzą przesłanki do zmiany obowiązku alimentacyjnego należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności mogące świadczyć o zmianie stosunków, zarówno te dotyczące usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego jak i możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego.

W przedmiotowej sprawie nie doszło do takiej zmiany stosunków, która uzasadniałaby obniżenie alimentów na rzecz małoletnich pozwanych.

Powód wnosił o obniżenie alimentów na rzecz dzieci powołując się przede wszystkim na to, iż jego sytuacja majątkowa uległa pogorszeniu.

Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji powoda.

Wskazać należy, co również podkreślił Sąd I instancji, że niewątpliwie sytuacja majątkowa każdej ze stron niniejszego postępowania od czasu ostatniej sprawy alimentacyjnej uległa zmianie, jednakże zmiana ta nie uzasadnia obniżenia zasądzonych przez Sąd Okręgowy w Elblągu alimentów.

Stosownie do treści art. 136 kro, który ma zastosowanie również w tej sprawie, sąd ma obowiązek badać czy decyzje majątkowe, które doprowadziły do obniżenia możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentów były usprawiedliwione i uzasadnione. W kontekście powyższego przyczyny, dla których powód zrezygnował z części swego majątku przekazując nieodpłatnie gospodarstwo rolne na rzecz brata nie mogą być uznane za usprawiedliwione. Podkreślić należy, że powód zawierając przedmiotową umowę darowizny doskonale wiedział o istniejącym zobowiązaniu alimentacyjnym względem pozwanych. Pomimo tego dopuścił się uszczuplenia swojego majątku o równowartość kwoty 400 000 zł. W ocenie Sądu przy przyjęciu, iż jego bratu i tak należał się udział w gospodarstwie (wcześniej należącym do rodziców) brak regulacji dotyczących spłat w zawartej przez powoda umowie jednoznacznie wskazuje, iż dokonana darowizna podyktowana była chęcią uszczuplenia jego majątku i została dokonana na potrzeby wytoczonego przez powoda powództwa o obniżenie alimentów.

Na powyższe wskazuje również fakt, że obecny właściciel gospodarstwa – brat powoda P. W. mieszka i pracuje w G. oddalonym o około 120 km od R.. Nie można zatem przyjąć, że to on obecnie gospodarstwem zajmuje się i go dogląda, skoro jego centrum życiowe znajduje się w G.. Stąd należało uznać, że to powód nadal faktycznie zajmuje się prowadzeniem gospodarstwa i czerpie z niego dochody.

Na marginesie wspomnieć jedynie można, że powód w żaden sposób nie udowodnił, że nie czerpie dochodów z darowanego bratu gospodarstwa. W ocenie Sądu nielogiczne i sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego byłoby przyjęcie, że działalność rolnicza, to jest sprzedaż mleka, przynosząca znaczne miesięczne dochody (1 800 zł dochód ze sprzedaży mleka i 10 000 zł dopłaty z UE) została przez powoda zakończona, aby mógł zająć się chorą matką i otrzymać z tego tytułu zasiłek w wysokości 520 zł.

Słusznie przy tym zauważył Sąd I instancji, że sytuacja materialna powoda uległa obecnie poprawie wobec uzyskania przez niego świadczenia związanego z opieką nad chorą matką. Wcześniej, w trakcie orzekania rozwodu, powód i tak samodzielnie opiekował się chorą matką, która już wówczas znajdowała się w złym stanie zdrowia i nie otrzymywał przy tym żadnego świadczenia. Jego brat przebywał już bowiem w G. i w sposób ograniczony mu w tym pomagał.

Oceniając zmiany w zakresie sytuacji majątkowej uprawnionego i zobowiązanego do alimentów sąd ma obowiązek ocenić nie jego rzeczywiste dochody, ale możliwości zarobkowe zobowiązanego (art. 135 § 1 kro). W toku postępowania powód nie udowodnił okoliczności mogących wskazywać na zmniejszenie możliwości zarobkowych. W

szczególności nie doszło do zmian w zakresie jego stanu zdrowia, nie powstała konieczność realizacji innych jeszcze zobowiązań finansowych, powód nadal faktycznie prowadzi gospodarstwo rolne.

Obniżenia obowiązku alimentacyjnego powoda nie usprawiedliwia również fakt, że poprawie uległy możliwości zarobkowe matki małoletnich pozwanych M. W. (2).

Wskazać bowiem należy, że od ostatniej sprawy alimentacyjnej wzrostowi uległy usprawiedliwione koszty utrzymania małoletnich, które znajdują się obecnie na etapie szybkiego wzrostu i wymagają zwiększonych wydatków w zakresie zarówno ich wyżywienia, środków higieny, odzieży, jak i edukacji, wychowania i rozwijania zainteresowań.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 385 k.p.c., oddalił apelację.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. nakazując powodowi zwrócić powódce kwotę 22 zł tytułem poniesionych przez nią kosztów (punkt II wyroku). Powód przegrał sprawę, stąd zgodnie ze wskazanym przepisem zobowiązany jest zwrócić stronie przeciwnej na jej żądanie poniesione przez nią koszty procesu. Kwota 22 zł stanowi koszt przejazdu przedstawicielki ustawowej małoletnich pozwanych do sądu na rozprawę.